

EDINOST

Glasiló slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinstvi je moč«

»EDINOST« izhaja vsako saboto zjutraj; cena za vsa leta je 4 gl. 40 kr., za poln leta 2 gl. 20 kr., za štiri leta 1 gl. 10 kr. — Posredne števila: s dobivajo pri opravištvu in v tridkih v Trstu po 7 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 8 kr. — Naročila, reklamacije in listnata prejema Opravištvo »via Zonta 5«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uradništvu »via S. Lazzaro« Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Literatni razpis vrste naznanila in poslanice se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglaših z dobitimi črkami se plačajo za vsako besedo 2 kr.

Govor, g. poslanca Nabergoja

v državnem zboru, dne 8. marcija.

Visoka zbornica! Pri tem poglavju se nisem za besedo oglasil zato, da bi govoril za posamezne postavke, ker o teh se je uže v odseku zadosti govorilo. Tudi se ne bom spuščal v polemiko z gospodom predgovornikom.

Namenil sem se le, govoriti o zadevi, ki ni le mestu Trstu, temuč vsej Cizlitaniji silno važna. In le obžalovati moram, da se ni uže pred 20. leti rešila. V zadnjem času se je bolj nego kdaj poprej s priznavanja vrednim domoljubjem v več najboljših časnih poudarjal trgovinski propad edine cizlitanjske luke, in vzbudili so se bolešni kliči, ki so naglašali stanje tega mesta nasproti drugim pomorskim lukam sicer preživo, vendar pa dejanskim razmeram le čisto primerno. Ti bolešni in vznemirjajoči kliči so se glasili od ene strani z ozirom na silne napore in požrtvovalnost ogerske vlade, katera se očividno prizadeva, da napravi na Reki južnej Evropi pomenljivo luko in tekmovalko Trsta; od druge strani z ozirom na to, da so se prejšnje cizlitanjske vlade krvavo malo brigale za vseh trgovinskega blagostanja mesta Trsta, če tudi so za to na prvem mestu poklicane korporacije edinega cizlitanjskega emporija večkrat in glasno svarilne besede govorile. Ta neskrbnost gledé Trsta, ki je toliko očitna, ako si pred oči stavimo, kako so se v drugih deželah, ki so bile uže zdavno s železniciami preprežene, vedno še paralelne, gotovo ne dosti potrebne železnice delale: morala je silno ovirati gospodarske razmere v Cizlitaniji — saj je dandanes vsacemu znano, da je blagostanje in propad katere luke v najožji zvezi z blagostanjem in propadom za njo ležečih dežel.

Stoprv v najnovejšem času, tedaj pozno, zelo pozno, kakor pravi italijanski pregovor: »meglio tardi che mai« prišli so v merodajnih krogih do tega najvažnejšega spoznanja, in ču, jejo se glasovi, da ima sedanja vlada, ki je o neskončnej važnosti mesta Trsta uže dalj časa prepričana, trdno voljo, Trstu in s tem tudi tostranskej državni polovici pod pazhuo seči.

Ne bom govoril o tem, kake naredbe je storila ogerska vlada nasproti Trstu, da ogerski trgovinski in občevalni ministri, dobro poznavajoč svoje namene, od nekdanj hodijo po pravej poti gospodarske politike, katera je sicer po izključljivo madjarskem stališču le hvale vredna, i najslajniše priča, kako dosledno in krepko umejo postopati ogerski državniki v gospodarskih velevažnih zadevah; vsacemu cizlitanjskemu do-

moljubu, posebno Trstu, pa mora prizadevati teške skrbí za bodočnost.

Našemu trgovinskemu ministru je prizadevanje Ogorske za Reko prav dobro znano, in gotovo je nam v tolažbo, ko vidimo, da njegova prevzvišenost to prizadevanje marljivo opazuje ter se ozbiljno prizadeva oživotvoriti nasprotno naredbo Trstu v prid.

Ono prizadevanje se posebno vpira na to, da se prevzemó važniše železnice v državno vlast, i da se na državne troške izvrše tiste železniške proge, ki so gospodarstvu na Ogorskem zelo pomenljive.

Le s tem bo mogoče državni vpliv na životno žilo narodov popolnoma varovati; le s tem bo mogoče, javno trgovino in državno gospodarstvo, neodvisno od zasebnih interesov, državi v blagostanje na pravo pot privedi i ga tej ohraniti.

To se mora zgoditi tudi v Cizlitaniji; tu nema državni vpliv na železnice v gospodarstvenem oziru nikake moči; imamo sicer nekaj državnih železnic, ali te so v prerahlejši zvezi, v nobenem tesnem stiku, i zato ne morejo imeti blagodejnega vpliva; sicer se pripravljajo vzdrževanje nekaterih važnih železnic in nadejati se je, da se to vzdrževanje v prav kratkem času tudi izvrši; ali recimo, da se to gotovo tudi zgodi, s tem železnice, katere pridejo državi v last, dobodo gotov notranji stik, vendar žalihog ne tistega tesnejšega, mnogo važnejšega i neodvisnega stika z morjem, glavno žilo gospodarskega življenja vseh narodov. In ta zveza z morjem, ta neodvisni stik mora biti glavni politični namen gospoda trgovinskega ministra.

Sicer pa, če tudi namenjeno vzdrževanje železnic odobrujem, moram državi in Trstu v prid poudarjati, da bo imelo vse vzdrževanje le potem praktičen pomen, ako se vzdrževane železnice naravnost i neodvisno do morja, tedaj do Trsta podaljšajo, oziroma tu neodvisno končajo. Govori se sicer, da se tarifne olajšave uvedó, in sicer s primerno subvencijo južnej železnici, da se tako Trstu pomore.

Gospoda moja! po skromnej mojej misli bi ta naredba bila le pomoč za prvo brambo, tedaj napéna stopinja, in bi se tedaj mogla uvesti le začasno, namreč do tistega časa, ko se odpre državna železnica do Trsta, taka pomoč pa ne bi imela nobenega opravičenega vpliva države na določanje tarif mej tem časom.

Ne smemo prezirati, da so tarife na železnicah kakor vreme premenljive, da se morejo premenjati in da bi tedaj pogodba o dokladi k vožnini bila nenaravna; taka pogodba, tedaj

državna subvencija, bila bi le umetna poskušnja, vsaka umetna poskušnja v gospodarskem oziru pa se mora obsojati, vsako umetvanje v gospodarstvu ima zelo dvomljivo vrednost. Le naravna pot, le neprisiljena sredstva morejo Trstu pomoči in ta bi bila podaljšanje Rudolfove železnice do Trsta.

Le s tem bi se skrajšale daljave mej edino cizlitanjsko luko i za njo ležečimi dežalami za promet domačih pridelkov in se odpela tisti pot, za katero se Trst uže 20 let brez vspeha poganja, le tako more Trst postati to, kar bi imel biti, naravni posredovalec avstrijskih pridelkov na daljnem vshodu; le po omenjenem sredstvu more država razlegniti svoj vpliv na gospodarsko življenje od krkonoških gor do sinje Adrije in povzdigniti svojo veljavo v trgovinsko-političnem tekmovalni kulturnih narodov.

Res je, nasvetovana pota zahtevajo denarne žrtve; ali negledé na to, da so žrtve le začasne, moralo bi se pomisliti, da so uže odprte planinske železnice Trst vedno bolj v zakotje potiskale, in da Gotthardova železnica, ki se k malu odpre, Trstu vsaka zadnja rano, ako se takoj in z razumom ne ubrani.

Tudi na to bi pokazal, da je bila ter je še tuja konkurenca, ki je kolonijalno trgovino od Trsta odvracala in jo še odvraca; da mora biti domača konkurenca, ki ima ustvariti litavske primorske luki nova prodajališča in krajša pota v notranjo državo, in da je konkurenca železnic od Trsta potrebna, da se avstrijska pomorska trgovina povzdigne, da se meščanom zagotovi razcevt najvažnejšega trgovinskega mesta Trsta, in s tem tudi razcevt države.

In zato je podaljšanje Rudolfove železnice do Trsta potrebno; zato ne da država darú druge neodvisne železnice Trstu samemu, temuč in osobito sama sebi. Jaz gotovo uvažam državne finančne težave, ali ker je rana uže globoka, mora tudi zdravljenje biti naglo, do korenine in popolno.

Gospoda moja! kakor je v vojni denarno prašanje le podrejeno — denar se mora dobiti — prav tako mora denarno prašanje podrejeno biti tam, kder gre za trgovinsko blagostanje Trsta in z njim tudi države. Da je pa to ozdravljenje v prvej vrsti mogoče le s podaljšanjem Rudolfove železnice do Trsta, o tem naj pričajo tudi soglasne prošnje tržaškega, istrskega, kranjskega, koroškega in solnograškega deželnega zbora.

Po sklepu teh dokazov prosim cesarsko vlado, naj bi še v tem zasedanju predložila vi-

sokeji zbornici načrt zakona zastran podaljšanja Rudolfove železnice do Trsta.

Dozvoljujem si tedaj staviti to le resolucijo (bere):

»Visoka zbornica naj sklene:

C. k. vladi se naroča, naj predloži v ustavno obravnavo še v tem, ali vsaj v začetku prihod. njega zasedanja načrt zskona, zadevajoč podaljšanje Rudolfove železnice do Trsta.« (Dobro! Dobro! na desnici.)

Govor poslanca g. dr. Tonklija

v državnem zboru dne 14. februarja t. l.

(Konec.)

To postopanje nadsodnije v Gradci je rodilo lepe sadove. Bral sem v »Slovenskem Narodu«, od 6. februarja dve epizodi, ki ste se dogodili pri c. kr. mestno-delegiranej okrajnej sodnji v Ljubljani. Dne 3. februarja se je pri tej sodnji izdal slovensk odlok, po katerem je bil na 3. februarja 1882 razpisan dan. Za zastopnika prišel je zastopnik in sicer odvetnik dr. Štempihar, ki je predložil slovensk zapisnik. Kaj se je zgodilo? Prišel je deželne sodnje svetovalec Ledenig in dejal, da se slovenski zapisnik ne sprejme, da se mora prevod zapisnika v nemščino priložiti.

Drug slučaj pa je ta, da se dr. Štoru na slovensko tožbo ni dovolil slovensk ugovor; da si je bil zapisnik uže kolekovan, raztrgati se je moral in spisati nov zapisnik v nemškem jeziku. Da, gospoda moja, je li to pravosodje? Se li tako narodni deli pravo? se ne likanira s tem maredč ljudstvo? In ali ni kriv oni, ki je tako določil, prestopka nasprotovanja proti višjim oblastnjam, proti ministerstvu?

Jednak slučaj, kakor vidim iz telegrama v današnjih novinah, dogdil se je na Vrhniki. Slovenska vloga dr. Moscheta se je vrnila z opombo, da odvetniki z slovenskimi vlogami sodnje le molestirajo. (Čujte na desnici.)

Gospoda moja! Se li more še reči, da v Avstriji, v pravnej državi, v konstitucionalnej pravnej državi živimo? Ni li dovoljeno o tem dvojiti? Kdo govori o »molestiranju«, če okrajni sodnik o prei dan vsacega meseca predloži polo, da se mu izplača zaslužek? In kdo mu plača? Ali mu ne plača razmerno isti kmet, kateri išče pri njem varstva in pravice? (Dobro! na desnici.) Ali naj velja za Slovence le takrat enakopravnost, kadar morajo z denarjem in krejo državi služiti? Jaz menim, da imamo pravico, da se našim opravičenim željam in zahtevam opravičeno zadovolji. Na-dejam se, da vlada te slučaje natanko preišče

Podlistek.

Odlomki iz mojega dnevnika.

(Spisuje Samovič.)

(Dalje.)

Čuden šum in grom je nas zbudil iz spanja, daleč tam na Tičnu je grmelo, beli dim se je v zori v zrak valil. V taboru je bilo vse po konci, konjica je dirjala ko blisk sem ter tja, nosila in odnašala povelja. Bližje in bližje se je valil grom, dokler je tudi mej naš bataljon pala votla krogla, ki je na široko zemljo razorala in se razpočila, da je vse v zrak letelo. Od godbe sta padla dva, in to sta bila Vrana in Gubička. Per mej dunaj, — zarežal se je Flajšman — zdaj naj ju pa avtman štrafa, če more; ta dva sta mu fige pokazala. Druga krogla prileti in pretrga poročniku konja in njemu desno nogo. To je bila francoska kavka — reče Štupica, ta fréi ko strela in vjeda kakor peklensček. Vse je vtihnolo — le Flajšman se svojimi tovariši se je šalil in popraševal, kedo ima kaj denarja. Repnik je molil ves plašen, in kadar je prišumela kaka krogla mimo ušes, vselej se je pripognol. Ti zmrzek — reče mu Flajšman; kaj se boš pripogibal, stoj korajžno, če ne jo boš

precej imel v rebrih. Če imaš kaj denarja, daj ga meni, per mej dunaj, da bom na tvoje zdravje pil, ko pojdeš krite lovit, in bom domu pisal, kam te je pičila muha. Zopet zazvižga krogla kakor Brencelj, Repnik se pripogne in — zadela ga je v klobuk.

»Vornwärts!« je lovski rog zatrobil, in tiho smo slušali povelju, uže smo tulili mi v boj vmešani bili. Grozovito streljanje se je pričelo, vse je bilo v dimu zavito, da nismo skoraj več poznali, kedo je sovražnik in kedo je naš. Nastala je tista doba, ko vojak nema časa misliti, vse se vrti, to je peklenski ples, povelje na povelje se čuje, pa tudi presliši, vsak je sam na se navezan, sebi izročen, a vendar mora gledati, da se ne oddalji od tovarišev. Smrt je imela svojo žetev, strašno je kosila mej nami, smrtna krogla sovražnega topa je požrla večših več ljudi in celo vrsto na enkrat. Gluh in slep je vojak, kajti strela na desnej, na levej, spredaj in zadej, omamijo čutnice in vendar skrbno sluša na vsako komando svojega častnika.

Flajšman in Štupica sta tudi vtihnola, svinčene muhe so preveč okrog nas rojile. Zdaj zavpije Flajšman: Jaz sem jo uže dobil, in na tla sede, pretrgala mu je svinčenka palec na nogi; a zopet vstane in nabija svojo risanico, ali nič več ni bil za rabo, ni mogel hitro stopati in

ostal je za nami. — Konjica pritiska na nas, precej smo se v štirivogelnik vredili in ko jež smo bodala nastavili. Zemlja se je tresla pod konjskimi kopiti, ko je pridirjala sovražna konjica; zdaj se oglašé lovské puške, in v trenotji so se prve vrste konjice v travo valjale. Konji brez konjnikov so besno dirjali sem ter tja in razgatali; — groza je bila, vedno nove čete so se enako morskemu valovji proti nam valile — naši hrabri fantje so padali vedno huje, vedno redkeje so bile naše vrste, streliva je začelo pomanjkovati; vsi raztreseni in zmešani smo korakali čez trupla mrtvih in umirajočih. Tovariši ni mogel tovarišu pomagati, vsak zamujen trenotek je veljal življenju v vojni; tam kder smrt z svojo koso kosi, stopa ranjeni, če se le more plaziti v zavetje. Vsako drevo pokriva kupec mrtvih, kateri so si zavetja proti krogam iskali, pa tudi drevo ne brani, ko krogla navskriž žvižga. Solnce je pripekalo, kri se je ranjenim strjevala, na polji je zdih in krik, katerega ne čuje človeško uho, le umirajoči in ranjenci se premetavajo, grom topov, gosti strel pušk — preglasi vse. Srečnega sem se štel, ko smo se vračali nazaj, razbeljeni od vročine in muk. Le prezgodaj sem si sreče voščil — levo roko mi je pod komolecem sovražna francoska krogla ranila, čutil sem, da me je nekaj vjedlo, potip-

ljem za komolec — oh, to skli, plašč, košuljo, kožo in še kosti mi je nekoliko odneslo. Kako sem bil vesel, da je bila še roka gibčna. Ne morem ti popisati, dragi bratec, groznega prizora, katerega sem v vseh bojih le enkrat videl — vse polno ranjenih in mrtvih je za nami ležalo — kdo jih pobere v svinčenem dežji, sovražna konjica za nami pritiska, čez trupla ranjenih in mrtvih konji stopajo, za njimi rožlja čez njive in travnik brez ceste topničarstvo; grozovito so nekatera trupla razmesarjena, ta pogled pretresa kamenito srce in ni na svetu junaka, ki bi mogel to mirno gledati. — Daleč zadaj, tam v zavetju, kder je črno-rumena zastava na drogu se vila, zdrnil sem se še le. Tu je stek in jok — zdravnikov roke delajo na vse pretegljaje, tu izrezava vsajeno kroglo iz života, tam veže razcepljeno roko, tu je na tleh zopet noga, ki jo je moral ubožic zgubiti pod žago in svetlim nožem, da si morebiti življenje otine in bo ko siromak životaril po svetu. — Nekateri še operacije niso dočakali, objela jih je poprej bela smrt; drugi si želi sam smrti, toda Bog je določil vsacemu svojo zadnjo uro. Tudi jaz sem na vrsto prišel; odparali so mi rokav in košuljo zavili. — Škaf vode in goba; hladilo me je in okrepčalo; naglo je bila roka povita in dalje smo se umikali, kateri smo imeli

in dá gospodem uradnikom, kateri svojo nalogo tako slabo umejo, zaslužen plačilo.

Opomniti mi je še, kar sem prej izpustil, da je isti deželni sodnik svetovalec Ledenig v Ljubljani, ki ni hotel sprejeti slovenskega zapisnika, da je isti svetovalec odvetnikom naravnost zagrozil, da jih bo v prihodnje, ako bi se ustavljali v nemščini obravnavati, kontumaciral. (Čujte! na desnici.)

Jaz menim, da so take razmere nevarnejše, nego one nemških Čehov. (Istina! Da! na desnici), in če naše ljudstvo to vestino nosi, zahvaliti se je samo mehkeemu značaju in zaupanju v zdano vlado, katerej se naposled vendar posreči, to opozicijo svojih podložnih organov upognoti.

Navel bi lahko še jeden vzgled. Gospod poslanec dr. Klier se je pritoževal, da so pri volitvah v trgovinsko zbornico v Česki narodnjaki, Čehi one, ki so nemške kandidate volili, zaznamenovali ko sovražnike narodu. Kaj pa se je zgodilo l. 1876. v Kranjske pri volitvah v trgovinsko zbornico. Tam so se poslali volilni listi davkarjem in te so jih izročile svojim uradnim slugam, kateri so jih raznašali volilem in kar kratko zahtevali podpis, češ, da ni drugega, nego da se doseže pomanjšanje pridobitinskega davka. (Čujte! čujte! na desnici.) V starem trgu so ljudje izvedeli to zvižalo in zahtevali od raznašalcev volilne liste, da jih zamenjajo z drugimi. Raznašalci pa jih niso hoteli dati. Volilci pa so jih k temu prisilili.

Proti tem volilem, ki so si na ta način pomogli do pravice, naperilo je državno pravništvo v Ljubljani *tožbo zaradi javnega nasilstva*. (Čujte! čujte! na desnici.) Nekateri izmed njih so bili v resnici tudi obsojeni. (Čujte! na desnici.) Posledica je pač naravno bila, da so nemški kandidati zmagali, da je v trgovinske zbornice ustavoverna stranka dobila večino, odposlala v deželni zbor dva ustavoverna poslanca in po *nezakonitih sredstvih* se je doseglo, da je deželni zbor v Kranjske ustavovoren, torej nemški, kder 5 odstotkov Nemcev proti 95 odstotkom Slovencev živi. (Čujte! na desnici.)

Omeniti mi je še, če je postopanje graškega nadsodniškega predsedstva pravo in zakonu ugaajoče, da bi se tako moralo goditi tudi v nadsodniškem okrožju tržaškem, torej v Istri in Goriškej, ker tam veljajo jednaki zakoni in jednake določbe. V nadsodniškem okrožju tržaškem pa se sprejemajo slovenske vloge, narekavajo se zapisniki v slovenščini in brez ugovora sprejemajo, da, izdajajo se celo slovenske razsolbe. Možno mi je naravnost pokazati na mestno delegirano okrajno sodnijo v Gorici, ki zastopa tudi mešano prebivalstvo. Tam se obravnava brez ugovora slovensko in akti se slovensko rešujejo. Če je to tam pravo, mora pač tudi pravo biti v Kranjske in Štajerske. Nadsodnija v Trstu daje pri izkušnjah beležnikov v spričalih izrečeno jim dovoljenje, da smejo beležniška pisma tudi v slovenščini spisavati in beležniki v Gorici spisujejo tudi v slovenščini vknjiževalna pisma in na podlagi teh zahtevajo se vknjižbe in se dovoljujejo, ne da bi bilo komu v glavo palo, zahtevati prevod. Če se to godi v tržaškem nadsodniškem okrožju, zakaj ne v graškem nadsodniškem okrožju? je pač vendar tu isto pravo, kakor tam? Če se pa ne godi, pač je to opozicija, ki je gotovo neopravičena in nezakonita. Gospod poslanec Klier je na dalje trdil, da so Nemci v Avstriji vez države, da so oni nosilci jedrske in moči države. Nu, kar se te trditve tiče, da so Nemci vez mej narodnostmi Avstrije, dočakali smo uže, da je ne

vsled nemškega naroda, pač pa vsled politike njegovih volij, da je ta vez postala klin (zagvozda), kajti, mestu da bi bili Ogrsko z Avstrijo združili, razdvojili so ju. Dualizma nismo ustvarili mi, da si smo ga sprejeli in ga respektirali. Da bi bili vi, Nemci, istinito vez, ostali bi bili Ogr tu; torej ni resnično, da ste prava vez.

Da so jedino le Nemci moč in jedinstvo Avstrije, tudi ne verujem; jaz marveč trdim, da vse narodnosti in tudi mali Slovence, ki jednako merno plačujejo davek v denarji in krvi, da vsi delamo na to, da se ohrani jedinstvo, moč in čast države; in jaz ne verujem, da bi bil kateri narod v večji meri pokazal zvestobo, ljubezen in udanost državi in največji dinastiji, nego Slovence.

Ako bi Nemci bili nosilci jednakoopravnosti, ne bojevali bi se danes mej seboj; jednakoopravnost bi se bila izvela brez omejitve kulturnih interesov, dokler so imeli vladarstvo. A namestu, da bi zdaj dali roko, da bi se izvela jednakoopravnost, bojujejo se z nami; postavljajo se komisije, da preiskujejo jezikovno naredbo za Česko, interpelira se pravosodni minister zaradi določbe gledé slovenščine v Kranjskej. Če to imenujete jednakoopravnostne ideje, zahvaljujem se za take nosilce narodnostne jednakoopravnosti.

Isti gospod govornik je tudi obžaloval omejnjal, da je vlada nekatere uradnike — on ni dejal korila, pač pa odstranila.

Nekateri visoki uradniki so vsakako svoj delokrog krajevno menjali, a niso se odstavili: ne morem si pa kaj, da ne bi omenil, da v čisto konstitucionalnih državah, v Angliji, Ameriki, Franciji, uradniki, ki so bili nosilci in voditelji palega sistema, navadno tudi odstopijo in ne sprejmejo službe pri drugi vladi. Jaz ne želim, da bi se to pri nas godilo v jednakej meri, a misliti se vendar more, da politični vodje strank, če pade politični sistem, tudi odstopijo.

Gospoda moja, v vašej sreli sem našel uže take meje. Opozarjam le, da je v dobi Potocki-jeveje zelo časten član vaše stranke položil svoje mesto kot poddržavni tajnik v naučnem ministerstvu, ker se ni mogel sprijazniti z novim sistemom. To imenujem trden značaj in doslednost v politiki. A če pade sistem in se sprejme služba pod novim, a zraven se dela opozicija, naravno je, da se tak uradnik oštavi. (Istina! na desnici.) To bi bila doslednost in to bi bili menj skrupulezni državniki tudi storili.

Omenjalo se je tudi, da se je poklical general, da vodi in ravna upravo dežele. Jaz in moji strankarski drugovi bi se srečali šteli, ako bi v Primorskej dobili tudi takega c. kr. generala za namestnika.

Konečno hočem naglašati, da so vsi narodi v Avstriji nosilci jednote in moči avstrijske države, da delajo vezi za ohranitev jednote in moči avstrijske monarhije, ne Nemci, ne Slovani, nego da to nerazrušljivo vez delajo skupni interesi vseh narodov in dežel in naša slavna dinastija, za katero so uneta srca vseh narodov v neizpremenljivej zvestobi, ljubezni in udanosti. Jaz bodem glasoval, da se preide v specialno debato. (Dobro! dobro! na desnici.)

Izvršujmo svojo nalogo.

V Rojanu, 16. marca.

Vojaci se vadijo na boj, ko povsodi se vladata mir in tišina in njeeden še ne misli na vojno.

Ko pa je neprijatelj uže pred durmi, tadaj se še le pripravljati, oboroževati, za-

kozolec ne spraviš, zlagaj se mu kaj in prosil ga, naj ti da mesa, šnopsa, ali pa vina, če so na njemu kanoni oglušili ušesa, pa se s »frerjem« pomeni i če tudi to ne pojde, »pofuli« mu z voza, saj sam ne ve, koliko ima. — Štupica se oboroži, kakor Slovaki piskrovez, z vsemi potrebnimi posodami ter koraka na travnik mej vozove. Ni bilo četrte ure, uže je prinesel na rami celo volovo glavo z rogmi; plazil se je za grmovjem in srečno jo je odnesel. Kaj vruga si prinesel? reče Flajšman, nisi mogel še malo počakati, pa bi bil lahko za rep privlekel celega vola? saj mesar enega nebi pogrešal, ker jih še en general tisoč ni! V tem rokodelstvu ti še nisi izurjen! Da mene ta prokleta brklja ne bi bolela, uhej! kako bi mi jedli in pili! »Šnopsa« pa uže mora Palčič poskrbeti, če ne, grizel bo te le rogé, katere si ti prinesel. Jaz sem »marod« oglaš se je Palčič, ki je pod plaščem skrivaj v oficirski usnjati žep prste vtikal ter tipal, alj je kaj rumenjakov notri, pa ni bilo drugega v njem, razen nekoliko zmečkanih pisem z rožicami, gotovo od njegove ljubice. Flajšman ga je takoj opazil ter mu očital: Pa si uže spet kakšnega Plemenčarja slekel? ali ne veš, da so še večji berači, nego smo mi soldatje?

Volova glava, katero je prinesel Štupica, bila je hitro v kotlu. Flajšman je bil vrhovni

kladati, vaditi, tačas bilo bi, to se ve da, jako prepozno. Takisto je pri duševnej borbi, ko se različne stranke i narodnosti na volilnem poprišču sprimejo i bijejo duševni boj. Da nas čas ne prihti, vadimo se, urimo se! Brusimo uma svitile meče, oglejmo se od glave do pet! Ko smo se vzpoznavali, pridimo k narodovej skupini! koja ustvarja duh, ki vse oživlja, ki nas družji, povsebuje v jednoto, celoto.

Ni dovolj! Tudi vtiski časa i kraja v kojima živimo, nam so pravi vzgojevalci; izobraževalci narodov, boljše človeške družine. Ako omenjeno spoznamo, pretehtamo, takoj se o resnici aksijomov preverimo.

Ako smo bitja nadarjena z umom i prosto voljo, ako hranimo v sebi iskrico »samoljubja«, tedaj na noge! Z lučjo resnice pokažimo nasprotnikom svojo trdno voljo, z njimi se pojenačiti. Kakor nasprotnik, tako sedaj i mi spoznavamo čim dalje boljše svoj »ego«; do tega smo dospeli po mnogih skušnjah na polju narodne probuditve, zavednosti i prosvete.

Ko znamo svoj »ego«, tedaj nas nasprotnik več ne nadkriljuje s patentirano vedo, znanjem samega sebe; ker smo si jednaki. Do sedaj mu je bilo geslo »ego volo«, i mi našega stališča, poklica neveščji, molče smo trpeli, kajti pomanjkovalo je nam duševnega orožja. Ali tudi nas je Minerva obdarila svojim bliščedim mečem, da ga rabimo v svojo korist i svoj prid, da dokažemo svojim nasprotnikom politično zrelost. Mi zahtevamo, da tudi na nas posije blagodejni žarek jednakoopravnosti; mi hočemo v našej milej domovini mirno, po bratski živeti z drugimi, koji niso našega jezika in običejev.

Na prihodnjem volitvenem polji dokažimo nasprotniku naše sedanje stališče s politično zrelostjo. Ko nasprotnik opazi našo trdno voljo, našo značajnost, potem ne bo mogel nas več zaničljivo gledati, ampak nehoté bo moral nas spoštovati, ne bo si upal nam ukazovati, ampak enakoopravnost bo moral nam sam priznavati.

Kakor je surovi Grman preustrojil život pomelkuženih Latincev; kakor je strastni Turek verolomne i prepirljive Grke prevladal i zmogel ter brez volje in vede bil uzrok razširjenju prosvete po zapadneji Evropi; kakor je divji Mongol provzročil sklopitev ruskih knezov okoli matuške Moskve: prav tako je Slovan poklican, da pojači ali prenove »na vseh udih bolno sedanjo človeško družino«. Ali ne toliko z mečem, razdevanjem in ognjeno silo; ampak najbolj mirnim putem, evangelijsko ljubavjo, na podlogi prava človečanstva.

Kedor ni slep na duši, mora videti, okoliščine jasno govoré! Velika i najvažnejša naloga je Slovanstvu odmenjena, njemu je utrditi mir i spravo mej narodi. Rim se ni sezidal v jednom letu! Kakor čas spreminja obraz naše zemlji, tako tudi narodom različne narode deli. Ako se človečanstvo do vedno višje popolnosti povzdiguje, zakaj bi tedaj Slovani, katerih je ko listja i trave, v tej nalogi ne bili prvi de-

kuhar, kožo je po večjem raz zrezal in vse pripravil. Palčič mu je mesto petrišlja prinesel neke trave, katero mu je Flajšman v glavo tresel, potem pa pihal ogenj, da je imel lica kakor Eolus napeta. Uže na polu kuhano glavo so trgli i jedli, kakor bi jim bil na klarinet Gubička piskal.

Črna noč je zagrnila vso bojno polje, samotni vojniki so iskali z svetilnicami ranjene i mrtve; vsi so vtrujeni počivali, ki so imeli zdrave ude in prostost.

Na rano jutro pripelje patrola necega slabobolečenega človeka z črno brado in bistrimi očmi. Špijon! per moj dunaj! zakriči Flajšman, ta le pa ne bo več polente grizel, per moj dunaj! še danes mu damo svinca jest. Bil je v istini nek ovađuh, zasledil so ga daleč tam na nekem drevesu. Ko so vsega preiskali, našli so načrtano, kako je bila naša vojska postavljena. Nek hrvatski avditor je bil takoj pozvan, naj ga izpraša. Bobnarji so prinesli tri bobne, na enega je avditor sedel, druga dva, drug na družem, služila sta mu za mizo. Vojna sodba ni mnogo po 33. blodila; eden izmed 32 vojničkov je zadostoval, da se je palica prelomila i nesrečniku pred noge vrgla. Dokazi so bili v rokah, tajil je vse, izgovarjal se, da je načrt našel, ali imel je pri sebi obilo zlata, roke so mu bile gosposke-

lanci? Uže zarad tega ogromnega števila jim po naravnem zakonu pripada prva naloga, prvo mesto. Ko svoj poklic spolnijo, podaré svetu mir in boljše bo na zemlji.

A. B.

Dopisi.

Z Goriškega 24. februvarja.

Slovenec sem,
Tako je mati dejala,
G—h.

(Pomen slov. naznanil po goriških voglih. — Črna bukev. — Gledišče. — Inzeratstvo. — Dodatki.)

Človek, ako je Slovenec, pride pri nekaterih v zamero, da le zine. Da potrpežljivosti ne izgubi, dobro je, da gori zapisane stize pogosto ponovi v duhu, kaj da zine, uže za to, da je kdo Slovenec, groza je onim. Vendar pet? Ali ste kdaj čuli o vogeljskeji filozofiji? Ne, poročete, to vem; kajti — strmile — jaz sem nje iznajdenik. Ko namreč iz svojega Diogenovega sode prikoruncam v Gorico, še predno vtaknem svoj nos skozi kaka vrata ali okno, da znanca pozdravim, ogledam si kot pravcat vogeljski inšpektor vse poglavitne vogle, ali je kako slovensko oznanilo na njih. Kaj hočete — Slovenec sem! A po navadi stegnem vrat le — zaman, da-si ga ko gosjak vlačim k višku. Potem pa na povratku premišlujem vogeljske inšpekteje — raboto i slovenskih upov votlost. K večjemu najdem kak obližni ples naznanjen, i v tem slučaju premišlujem na povratku slovenščino plešočo v predpodi nje v onem plesu, pri katerem jej pišejo na Dunaji ali nemški časopisi, kateri »cigu digu« nam pa nič kaj po godu ni. To frigično trobljenje nam draži žice, ker smo — Slovenci. Zato pa tudi ne plešemo, kakor drugi hoté. (Ondam sem uže mislil, da so naočniki očarani (ocoprani), ker sem zagledal na velikem naznanilniku tudi slovensko naznanilo v gosposkeji obleki. Sv. Lu. cija — vzdahnem — varuj ti mojih oči; nemara te nenadejane izjemnosti — slovensko črno bo na goriških voglih — le moje duševne oči vidijo, ali da se je vsled pogostih želj i žarovite fantazije vtisnola mi na očesno mrežo v duhu naslikana podoba. Vendar ni bil privid, da-si Nemci i Vlasi trdijo, da smo Slovani jako poetično nadarjeno pleme. Zato pa vendar nočemo priti prepozno k razdeljevanju zemlje, kakor Schiller poje o pesnikih v: »Theilung der Erde«. Nekaj praktičnosti ne škoduje i pesnikom, človek se potem bolje čuti. Prav ta dan sem zagledal po voglih tudi premoz v slov. jeziku naznanjen. Nobene malenkosti, ako se nas spominja, ne smemo sramovati se; iz malih narastejo velike reči, ped za pedjo, i polž je zajca prestrigel. To da bi si zapomnili nekateri, ki hoté vse naenkrat, kar ni — mogoče. Sijajno delovanje v gledišči naznanjeno v slov. jeziku — v Gorici, to je pač kaj redka prikazen i vredna, da se tudi v zlate bukve »Edinosti« zapiše. A g. urednik, ne zamerite, ako Vam nadlego delam: Brž po črne bukve! Še sem prišel v Gorico, še sem ogledoval vogle, slovenskega nič več. Tako prehaja slava sveta! Tako ljudem na severnem solnce le kratko sije. Saj res, nepričakovani prijetni vtiski so vendar ali tako — poetični! Tukajšno občinstvo bi nikakor ne bilo mrzlo slovenstvu — to se vidi, ker se uže ptuji kupci poslužujejo slov. jezika v naznanilih — ko bi nekateri obč. uradniki i bi. časopisi bili mu bolj prijazni. Pametno bi bilo, da bi v naše gledišče ne zabajali Nemci niti Slovenci, ker še svojimi naznanili vabi prav za prav le — Lahe. Saj iz-

(Dalje v prilogi.)

videlo se je, da ni navaden kmet, da mu ni treba nositi lesenih cokelj in raztrgane suknje. Svojega pravega imena ni hotel imenovati, rekel je, da se piše Mazzuchelli Giacomo in da je blizu Milana doma. Pri ogleduhih se ne gubi mnogo časa, najmanjši dokaz mu življenje ugasne. Vojaška sodba pa tudi ne obsodi brez dokazov sumljivega ujetnika, ampak odvede ga v glavni stan in ga tam v preiskavo izroči. Nekateri kmetje so bili vprašani, ga li kedo pozna ali ne? vsi pa so zanikali, ali ga morebiti niso hoteli poznati. Bil je obsojen, a ponosno je stal s zvezanimi rokami, videl je, kako se je peta kompanija okrog njega nastavila, slišal je ukaze, katere je gotovo razumel, ker se je večkrat ozri na stran. Bobni zapojó tam na konci vasi; prebrala se mu je zatožba po nemški in po laški, prosil je »pardon« — oproščenja; pardon je pri Bogu, ne pri nas, odgovori mu sodnik. Poklekne na zemljo, vojak mu zaveže oči — »O patria mia!« — vsiklikne s krepkim glasom, »per tuo bene io moro«. Stotnik mahne s sabljo — tri puške počijo — in zavrela je vroča kri iz srea, katero je nehala biti.

(Dalje prihodnjic.)

vrstnih društev tako le po redkem pride v Gorico. Vsak pa naj svoje podpira, to je uže prilika tudi nam, če nismo le lesene narodne marionete. To je moja vogeljska filozofija iz ljubene do materinščine: Slovenec sem, tako je mati dejala. V tem pa želim, da bi goriški vogli prav pogosto slovenski govorili po izreku: »Si bi (denimo) ministri na Dunaji) tacuerint, lapides clamabunt. Zato ima pa tudi inseratstvo v primorskih slov. časopisih višji pomen nego je materijalni. Širi i skazuje se slovenščina kot potrebna na vse strani, predstavljene inserate pa naj naši časopisi le pridno prinašajo, nič se ne zamerijo za nekoliko vrstic globokeje mislečemu bralcu i žrtvujočemu narodnjaku. Dobro je, da se laške oči navadijo slov. pismu, spričo katerega hirajo za unetico, kakor so starorimljanski vojvode valili svoje osuple vojake nasproti grozovitim Tervonom i Cimbrum v divjezverinskih kozah. Tako strašinski je smešnemu Vlahu naš jezik. Pa naj, da le ni res.

Z Goriškega 12. marcija.

(Cerkov. o. kapucinov v G. okrađena. — Ljub. dopisne črtice: Solkan, Grgar, Čepovan. — Čepovanska kat. pol. čitalnica.)

Naši časi so kaj korporacijskega duha: čitalnice, telovadska, delniška, plešoglavka društva po vseh krajih slujó. Tako se je, kakor se govori, tudi na Goriškem ustanovilo društvo tacin, ki žanjejo, kder ne sejejo. Solnce, petrolej, plin in električna luč so jim zopne stvari kakor peklenščaku blagoslovena voda; a najrjše te kosmatovestni zmkaviti svoje umetelnosti skazujejo, kler po virhu diši. Nedavno ste bile okrađeni svetogorska in mavhinska cerkev, 2. t. m. so okrađli lepo prijazno cerkev o. kapucinov. Bogato odličnej podobi M. D. (menda dobrega sveta) so ti prodrzni tatovje otneli vse okrasje. Škoda — 250 f. Tatinstvo je nekor komunizem, ki se večkrat greje i vali na solnci zaželenega lahkostivstva. Tat je ko tat obsojen, a pregrdo je, ko lomi v svetišča, še ostudniše, ko divje zveri sličen ropa v mirne samostane.

«Eamus» (pojdiva) zaklical sem davi svoje popotnej palci, da pohodiva — Čepovan. Gorica je še spala, le tu pa tam je kak zaspan maček kimal na dveréh, ali kak sultan lajal v zvezde. Čudno, po poti uganjal sem anagrafične študije, to namreč, da se je lani v Gorici našle 13485 Lahov (!) prav natanko 8408 Slovencev, nič več nič manj. Vem, da bode spričo tega kaj nevernih Tomažev mej bralci trdečih, da ni malo Slovencev požrl anagrafični moloh. Pridem v Solkan, narodno, krasno in obrtno vas. Ker sem uže marsikdaj vrtal ko kuček v kako filologično knjigo, začnem besedo Solkan rastelesovati. Vse pride na vrsto: radix, tema, metathesis, pritlikline itd.: sl, sol, solk, suk, silcanum, slokan et caetera. A krhal sem zaman svoje filologovske zobé. Solkan ima čarobno lepo lego, i bi bil še lepši, ko bi precej za njim hrib sv. Valentina ne kazal ko evangelijski Lazar golih svojih reber. Koj pri Solkanu se začne viti o boku sv. gore v trnovski gozd mojstraka cesta, za ktero sta si rajnka vzgledna i jako talentirana uradnika Koller in Kurz velike zasluge nabrala. Toda pusto je tod, da sem si želel Pegaza, da me prenese, ali Kurenta, da mi zagode. Na sedlu postojim, ter pogledam na Gorico tam doli, kder se več let kavšajo 3 narodi zaradi predstva. Zdaj udarim po prijatelj poti mimo Grgar-ja, kder sem ko dijak marsikak dober kos pojel v rojstnej hiši pisatelja našega in vodnjanskega sodnika g. M. Trnovca, i kder viktarijuje sedaj izredni narodnjak i omikani naravoslovec itd. g. Leban. Prostrana kotlina je pridno obdelovana, trta daje cividin. Pri Grgarji se začne v meni filolog zopet gibati. Koren utegne biti: gr k ljubú vodji videmske gimnazije, ki mi je trdil, da je Grgar (laški: Gargaro) homerski Gargaron. Kosmata kapa i potem bi bili Grgarci kaj imenitni! Vseled te razlage bi bil uže Homer za nje vedel. Toda ne verujem, ter ostanem pri gr.

Spomin na štruklje v Grgarji, svoje dni povžite, sline mi je iztisnil i dalje potovanje je hotelo biti nekaj kalobiotično, a zoper ta štrukljati spominski zajutrek je muhasti želodec na glas protestoval, i se nekako jezil nad mojimi, nekonkretnimi insinacijami, ker je suhoparen prakticus, ki se mu vgodi le — in concreto. Vendar sem si mislil, prezgodaj je i za zajutrek se do Čepovana le obriši, dotistihmal se pa lahko nagodrujas?

Nekteri potopisci pámetijo vsako vrzel, vsak kamen, vsacega jarca, ki jim je pot zaskočil, ali »pil«, pámete vsacega cigánčeka, ki jih je srečal, vsako bilko, slamco in krtno. O presrečne pomnivosti in zavida vredni ljudje! Jaz nisem tako nadarjen, ter moram nekako osramođen tiho in plaho otrtnoti. Otslé je trebalo nogo zopet nekoliko prevzdigovati, a ne dolgo, ker nisem polža jahal. Narava začenja biti v teh

krajih nekaj romantična, vendar ni še drzovita v svojem izrazu kakor višje na Ščur i Ipehorem hribu pri Tribuči i Slapu, nego bolj prehajajoča i strinjajoča se rednost z malomarnostjo. Potnik dolinar, ki je vaju bolj redovite naravi, dobi se precej domačih vtiskov. Pod gladko cesto ogradiče in ogradičice, posimezne hiše in kako selišče. Po vsej skoro ravnej črti na desnej proti severju idočemu potniku se potezajo zmerno visoki hribi s precej bogato obratnostjo, s katere te, ko naravo oživi, pozdravi kako navdušeno ukanje; ali te splaši kak predrzni: hohó! Tudi kukavice ti telaj prepevajo z neznanško ptic množico. Kakov koncert! I vse brezplačno, vinarja ni treba, drugače nego marsikak »trattenimento musicale« po mestih (tedaj je to tradimento musicale, Jože, stavec). Kukavica je ponavladno v takih 100 i 100 glasnih koncertih kaj živahen pevovodja i takto-dajec. Čepovan je jako prijeten v podolgovati z obrastenimi hribi zaklonjenej dolini, kder se prideluje obilo krompirja, fižola itd. Poskusi s trto so po polnem otrekli. Hiše so snažne, in ne nakopičene, da je zrak svobodno preveje. Cerkov ima ta srečna vas lepo, tudi s zdravo pitno kuhinjsko in obrtno vodo je obilno preskrbena. Na vseh krajih vola vrva in šumi. Širna gladka pot seza pa le do Vrat, potem se stesni v ozko stezico, ki drži čez »špehov hrib« v rajsko dolinico, ki človeka spomladi, po letu in jeseni v svojej tihej in presrečnej osamljenosti globoko sred činjevitih živozelenih hribov ta in onkraj sinjega toka kar naravnost očara, in če nisi top in praznosrčen, povzdigne te — do molitve. Slap, Roče in dol. Tribuči uživajo srečni mir te še drugače plodovite dolinice. Čepovan ima lepo lego, dolina v opomladnjem lišpu in v svojej tihej okolici priprjetna; duh prebivalcev krotak, vder, a obrten in podvzet, cerkvi i šoli nagnen, domoljubnim čutom dohodan. Šumeč bister potok izvira za vajo ter zgine pod njo, 3 malni, žaga v globočini. Šuligojseva zaloga in kupčija s železom sluje po teh hribih. Ta lastnik redi veliko junic, juncev, volov i bikov čisto tuje ali mešane baže, žrebcev in konj; ima prodajalnice za jastvine, toči dobro kapljo. V obče je njegova obrtnost in umno gospodarstvo vsega pozora vredno. Cerkov zastopa g. Grča, o katerem gospodu sem ondan sporočil. Šolo pa mladi vrli narodnjak g. Makarovič. Čepovanci se s poljelelstvom počajo, in imajo delatno kat. pol. čitalnico 50 udov. Udov dr. sv. Moh. je 18, Matice 1, časopisov je teh — le: 1 nemški, 1 česki dnevnik — Narod 1 — Slovenec 1 — Zvon 1 — Kres 2 — Novice 1 — Danica 1 — Sl. Prijatelj 1 — Sl. Pravdnik 1 — Edinost 1 — Soča 4 — Čebela 1 — Vrtec, cerkv. Glasbenik, Vaterland, Cvetje 14, 1 lat. list itd. Lepo število in dokaz domoljubnega duha. Slava Čepovancem, duhovnemu pastirju in vsem, ki stvar pospešujejo.

Iz Lokavca 12. marcija.

Dragim čitateljem vrle naše »Edinosti« osmeljujem se nekaj ozbiljnega izvestiti. Redek i osamljen je človek v današnjih časih, da bi pogrebno pirovanje prej oskrbel, nego ga bosezen spravi v posteljo. To je storil upokojeni 75 letni duhovnik gosp. F. Okoren. O njem i njegovem marljivem delu nekoliko besedic. Zibeljka mu je tekla v »črnem« Kranju. Služboval je najprej v Kamenjah pod Čavnom, potem v Gradiškuti, i poslednjič kot vikar v Lokavcu. Prav marljivo je zlagal i spisoval tudi mnogo pridig i sicer z Metelčico. Mogoče da se to njegovo delo še kedaj tiskom obelodani.

Pisal je največ po noči, i vsled tega zgubil malo po malo popolnoma dragoceno luč oči.

Od leta 1863 je vpokojen tu v Lokavcu. Slep, vender sme opravljati mašo s papeževim dovoljenjem. To pa gosp. Fideli lahko stori, kajti, narava ga je obdarovala s čudovito dobrim spominom. Vse navadne liturgične molitve zna točno i zanesljivo na pamet.

Previdnost je lepa čednost. Držeč se tega pregovora, priredil je g. F. O. prav v minulem času sam za se vse, kar je potrebno pri dostojnem pogrebu. Odbral si je mašno mrtvaško obleko, kupil bele luči i lučice, ki naj se razdele mej iste pogrebne spremljevalce, katere je svojemu poverjeniku prav naročito imenoval i. t. d.

Včeraj pa mu je prinesel Nikica, naš pismo-noša — zgotovljeno dolgo krsto. Zibeljka ali pa krsta! kakšni podobi, kakšen namen i kakšen vtisk na človeka! S posebno radovednostjo potiplje blagi starček z smelimi prstici novo leseno stanovanje i pomeri turobno ležišče, a slednjič ves zadovoljen pohvali mizarja i delo njegovo. Krsto pa spravi v varen kraj, da počaka onega dne...

Res, to je redka priprava k smrti. Mi pa želimo, naj bi pripravljena krsta v gospod Fidelevem stanovanju še mnogo let čakala svojega gospodarja v odrešenje.

Svoje dni je nek Italijec pri enakem slučaju imeval v pripravljenej krsti veino belega bleba i kuhane krače, a živel je še dokaj časa prav zadovoljno.

Z Notranjskega 11. marcija.

Nekatere kranjske in štajerske občine so uže odposlale svoje peticije na državni zbor, naj se uvede slovenski učni jezik v srednje šole in prestavi tržaška višja sodnija v Ljubljano, graška pa olpravi. Iz Primorske in Goriške nismo do sedaj še čuli glasu, da bi bile tamošnje občine v smislu ostale Slovenije o tej zadevi ukrepale, ali kako podobno peticijo odposlale državnemu zboru. Domoljubi primorski in goriški tu ni treba nobenih pomislov; morebitni predsodki, da bi za imenovani deželi bila višja sodnija v Ljubljani predaleč, naj zginejo v žarkih solca domoljubja in ljubezni do svete narodne stvari, katera bi se z dosego namerjavanega čina jako okrepila, kajti naša uže davno gojena želja po zedinjenej Sloveniji bi bila na polovico nekako spolnjena, irredenti pa s tem smrtni udarec zalani.

Občinski može in drugi domoljubi, pomislite to dobro i ne zamudite časa!

Ž.

Iz Planine 13. marcija

(Naše smeti). Imamo tu pri nas osebo, rekel bi mrčese, koje si v veliko zaslugo prištevajo, ako se morejo pri vsakej priliki v Slovence zadirati. Jako razkačeni so, ako se resnični dopisi v slovenske časnike sprejemajo; posebno razjuri jih je pa zadnji dopis »o noši« v plemeniti stan povzdignjenih »kmetijskih prostovoljck«. Te zabavljalivosti vir je jelini namen, da bi se njihova imenitnost posebno po časnikih razglasila in napadla, da bi tako prav po ceni vsaj jedenkrat — lastno ime tiskano čitali.

Ti »apostoli svetega trebuha« so sploh taki, da se njihov »krivično polni« ali uže »resnično prazni« žep, še nikdar ni olajšal za blagost in pomoč slovenskega naroda in njega napredek, ter se tudi ne bode! A o novih, koji se za narodno stvar nabirajo in rabijo, imajo njih grde čeljusti prvo besedo.

Čujte, praznih možganov imena niso za časnike i nikoli ne bodo. Ako bi se po vašej »vročej« želji merila človeška veljava na toplotu, kazal bi ničlo!

Zmrzlo, ledeno je na vašej osobi vse, kojemu se more le koliko kaj veljave, ponosa ali poštenosti pripisovati. Da bi tudi skupaj znosili vse svetilnice, koje tukaj dohodemo, in bi solnce po dnevi sijalo in svetilo dvakrat dalje nego zdaj — ne našli bi nad nami nobenega svita; ampak le duševno nočno tmino. Kakor čuki se po temoti potikate in sem ter tja tavate. Če vas opazujemo celo skozi drobnogled, ne vidimo nič pisave vrednega na vašej pohuljenej osobi. Niste vredni papirja, niti črnla.

Ko bi slovenski časniki jednaki bili — ljubljanskemu »tedniškemu blatu«, potem bi se morebiti dalo o tej »luži« uže perilo iz vas napraviti. Zmetali bi vas v velikansko »pinjo« — polili z »hudčevim oljem« — in z glasovitim orodjem znanega »grabljara« bi vas toliko časa praskali, da bi se kar cunjje od vas valile. Po tako temeljitej žehti bi se še kaj dalo očistiti, a škoda bi bilo za unco mila.

S tem javnim priznanjem bodite vi »vitezi dolzege jezika« — grdega reda» zadovoljni. Več od nas ponižnih Slovencev vendar ne morete zahtevati. Tu vidite lahko, koliko veljate, kako ste čislani —, kako po vas hrepenimo. Sram vas boli, da žalite naró, od kojega žuljev živite! Vi zasramujete poštene in zveste sinove majke Slave, da se pa iz naše krvi, kakor pijavke redite, zato smo vam dobri!

Zategadelj, iskreni rodoljubi, ako se jednaka smet prikrade v vašo sredo, mej vašo pošteno družbo — odstranite jo, kder koli morete! Naj sedi na osamljenem mestu —, in ako se drzne vam bližati, bežite od nje, kakor bi se vam kuga bližala. —sl—

Iz Ljubljane 4. marja.

Malokedaj mi je dana prilika, čitati mej tvojimi dopisi, draga »Edinost«, dopis iz »bele Ljubljane«, središča Slovenije in bodoče stolice slovenske učenosti in slovenske požrtvovalnosti. »Narodni dom«, koliko nadej, koliko zlatih gradov se je zidalo in se vedno zida na tvoje ime! Glas jedini je po vsej Sloveniji le-ta, da »Narodni dom« mora biti ponos in čast na veke slovenskemu narodu. Vsakdo, bodi si premožen ali ne, bodi si gospod ali kmet, daroval bode z veselim srcem po svoje moči dar, da bode smel ponosno reči: »tudi jaz sem pripomogel k rojstvu »Narodnega doma«. Srečna ta zavest! Sloveni, tudi mi imeli bomo napravo, imeli bomo ognjišče, kder se bo mogel zbirati ves slovenski rod, oni rod, kateri je moral toliko trpeti od gospodovajočih tujecev in domačih renegatov. »Narodni dom« bo nam pravo zbirališče, tabor, kder homo mogil skupno delati za svoj narod.

Res je, pridnih bučelic bo trebalo, da potrebne velike zaklade skupaj v jeden panj znesó. In teh bučelic upam nam ne bo manjkalo! Temu je sposoben vsak zavedeni Slovenec, bodi si gospod ali kmetovalec, najbolj pa gg. duhovniki in narodni učitelji. Ti morejo biti pridne bučelice, katere imajo svoje panje raztresene po vsej milej Sloveniji, ti morejo najlažje polniti veliki panj — blagajnico »Narodnega doma« z nabiranjem darov. Toraj na delo, gospoda moja, ponosno hodite s publico okoli, da v kratkem ponosno postopje »Narodni dom« povzigne jasno čelo v sinje nebo.

Post je tudi pri nas oblekel svojo obleko; vse bolj mirno in tiho je po ulicah zdaj, nego je bilo še prei nekoliko dnevni, ko je še kralj pust kraljeval; no, pa to so minoli časi in človek naj zabi nekdanjosti in misli naj na bodočnost.

Čudno in grlo napako imam, da rad opazujem gospe, gospice in gospe ljubljanske, od katerih vem, da so vpisani pri tem ali onem narodnem društvu, ter ušesa pazno odpiram občevalnemu jeziku ter sprehajalec. Žalibože, govore navažno v nemščini, kakor bi mili naš jezik ne bil sposoben za nežna srčna čutila. Zalostno, da to opazujemo pri gospodi, katero prištevamo narodnjakom. Da bi se tu vendar uže zboljšalo! govorite z nežnim spolom v materinem jeziku, saj ni ubog, ni siromašen, ampak ima toliko lepih, krasnih in milih besed za izraze, koji nemški in marsikateri drugi jezik nema. Čitam »Ljubl. Zvona« novete in romane, poetična in prozaična dela, kako lepo se glasi tankaj v dvoranah, na sprehajališčih in drugih krajih slovenščina, kakaj je torej ne rabite? Veselim srcem poslušam slovenske pogovore gospej in gospic, dozdeva se mi, da še jedenkrat so lepi domači glasovi iz rudečih ustnic. Ko bi se biserje sipalo iz divnega kraja, tako se mi to zli. Ljubljana je slovenska, Ljubljana je središče vsem Slovincem, naj daje tedaj tudi vsem dober vzgled, potem bo tudi po deželi, v mestih in trgih veliko bolje. Potem ne bomo v čitalnicah, bralnih društvih poslušali nemških pogovorov in ne bomo grabili klobukov ter v jezi zapuščali zavodov, ki bi imeli biti svetlišče našemu jeziku. Mirko Godan.

Z Dunaja 9. marcija.

Minolo nedeljo smo pokopali dr. Ducheka vseučilišnega profesorja, Čeha po rodu. Sijajen pogreb je pokazal, koliko spoštovanja in ljubezni si je pridobil po svojej učenosti in plemenitosti zavedeni Slovan. Slovensko pevsko društvo mu je v cerkvi lepo žalostinko zapelo. V ponedeljek pa je v eveličinih dvoranah to društvo dalo koncert, ki se glede umetniške vrednosti sme z dobro vestjo primerjati koncertom prvih takajšnjih pevskih društev. V podrobnosti se ne bom spuščal, le to omenjam, da se je Ipavčev zbor: »Kam« jako dopadal, in da se je morala slovaška pesem: »Nitra« ponavljati. Dvorane so bile polne; pozneje je vojaška godba lepe slovanske pesmi svirala.

Hrvati so si osnovali društvo »Zvonimir«, ki danes s zabavo pri »Stadt Wien« v javnost stopi. Neutrudljivi gosp. Brajša je marljivo vadilo kakih 20-25 hrvaških pevcev, ki bodo danes 4 zборе peli.

Imam Vam še javiti, da se je osnoval mej slovenskimi dijaki stalen osmospev, katerega gosp. Pirnat, izvraten muzikus vodi. Kolikor navdušene ude tega osmospeva poznam, trdno sem prepričan, da se bodo kakor skala držali svojega sklepa, in da poprej dušo puste, nego se izneverijo lepemu namenu.

V to ime pomози Bog!

Belgrad, 6. marcija.

Včeraj sem Vam pisal, vkljub silnim opravkom, pa si prikratim nočno spanje, da Vam popišem to, kar sem danes videl.

Rano so zopet danes začeli pokati topi, Belgrad je ves v prazničnem lišpu, na vsakej hiši je vse polno slovanskih zastav, ljudstvo se veseli, praznuje in še celo prodajalnice so zaprte, v ladjestaji, na Teraziji in po drugih večih prostoriščih zbrano ljudstvo plje, popeva in pleše »kolov«, s kratka: Belgrad se veseli in praznuje svoj veliki dan. Srbska je zopet postala to, kar je bila, narod pa si pravi, da postane tudi glede velikosti in moči to, kar je bila za časa prvih carjev.

Danes ob 10. uri je bila zahvalnica v vélikej cerkvi. Pred cerkvijo se je bilo nabralo ljudstva na tisoče, vse to ljudstvo je nepotrpežljivo čakalo svojega kralja. Ko vidi, da jezdi knježeva garda, uže jame upiti: »živio kralj!« »živila Srbija!« itd., za gardo tudi precej pri-drdra kraljeva kočija, v katerej sta sedela on in kraljica, v drugem vozu je bil kraljevič nastopnik, pri njem tržačanka (Opučeva, katera se je omožila z soročnikom kralju Milanu in je zdaj na srbskem dvoru kakor dvorna dama), potem so došle kočije z ministri, poslanci, generali in drugimi dostojanstveniki, vseh skupaj

nad 40 in za kožjama zopet garda. Spreved je bil veličasten napravil je name toliko večji vtisk, ker vse to je bilo čisto slovensko. Kralja sta sprejela 2 srbska škofa na cerkvenih vratih ter njega in kraljico vedla do prestola pred altajem. Vladika je zdaj začel moliti zahvalnico, pevci pa so prekrasno odgovarjali, konečno je pa pel ves zbrani narod zahvalno pesem, kar me je še bolj ganilo. Naposled je vladika kralju čestital v lepem govoru ter kraljevo dvojico še posebno blagoslovil. S tem je jenjala cerkvena slavnost, po kateri je bil velik sprejem pri dvoru in po sprejemu je prišel kralj s kraljico in nastopnikom na balkon konaka, kder ga je ljudstvo sprejelo z nekončnimi živjo-klici. Z balkona je gledal tudi defiliranje vojske srbske, prej pešcev, potem topničarstva in naposled konjice, res lep pogled.

Vojaki srbski so po oblačilu dosti podobni francoskim, oficirji srbske vojske so pa prav lepi in omikani ljudje, — srbska vojska kaže napredek, od kar je nisem videl, to je 10 let. Danes zvečer je bilo zopet razsvetljeno mesto, jutri pa bode zopet veselje ves dan in zvečer gledišče paré, katero obišče ves dvor. Te 3 dni Srbija popolnoma praznuje in to čisto po svoje, naravno, brez nasiljenja, kar je toliko lepše.

Tukaj se je dobro zapazilo, da je tukajšnji avstrijski poslanik prvi čestital novemu kralju; to kaže, da so odnosi oficijalne Srbije z Avstrijo dobri — vsaj začasno. Več o tem pri kakoj drugi priliki. Čudim pa se, da Rusija še ni priznala do danes novega kralja, pa to se gotovo zgodi.*

Politični pregled.

Notranje dežele.

Naša cesarica Elizabeta se je vrnola zadnji teden na Dunaj z Angleškega, kder je bila na lovu.

Zadnji dnevi so nam prinesli važne in vesele politične novice iz *državnega zbora in z bojišča*. Opazili smo uže zadnjič, kolikor je bilo še mogoče, ker je naš list bil uže na plošči, da je poslanec gosp. *Nabergoj* govoril 8. t. m. za *podaljšanje Rudolfove železnice* do Trsta in da se je njegova resolucija sprejela. Danes prinašamo njegov krepki in izvrstni govor, ki gotovo ne ostane brez dobrih nastopkov, ker je g. trgovinski minister sam rekel, da mu je znano, da Tržačani in Primorci uže davno želé podaljšanja Rudolfove železnice do morja in da misli to poletje o tej zadevi zaukazati študije ter jih potem vladi predložiti. 14. t. m. pa se je Nabergojeva resolucija izročila odseku za železnice. Mi moramo tedaj čestitati in hvalo vedeti g. Nabergoju, da je Trstu, Slovincem in sploh državi toliko važno stvar probudil iz mrtvila v novo življenje i trdno se nadejamo, da se po tolikem prizadevanji vendar več ne pokoplje.

Naši poslanci se prav izvrstno vedo v državnem zboru, osobito dr. *Vošnjak* ne zamuja nobene prilike, da ne bi se krepko potezal za narodne pravice. 10. t. m. je tako odločno naglašal krivice, katere dela Slovincem graška višja sodnija, da je pravosodnjega ministra primoral na odgovor. Važne so ministrove besede, zato jih tukaj navajamo; minister je odgovoril tako le: »Dr. Vošnjak, ki je danes zelo razburjeno govoril, naj ne pozabi, da ima opravilo z sodniki, ki so prisegli, in da višje sodnije načelnik vitez dr. Waser, kateremu moram kakor sodniku in vestnemu možu dati pričo poštenjaka, ne more sam po svojih mislih odločevati, ampak odločuje graška višja sodnija, ki se na *moje veliko obžalovanje* postavlja na stališče, katerega ne morem odobravati. Kolikor je na meni, ne zamudim take pouka. Tako naglo se to ne da predručiti; delal pa bodem na to, da se enakopravnost izvede tudi tam, kder se še ni, in kakor sem uže o drugej priliki omenil, *namerjava vlada predložiti zakonski načrt, kateri odpravi vse dvojbe in dvoumnosti, ki so se do zdaj prikazovale pri razlaganju in tolmačenju posameznih določb in zakonov glede jezikovnega prava*».

11. t. m. je dr. *Vošnjak* zopet krepko in temeljito zavrnol dr. Rechbauerjeve trditve, da na Štajerskem ne živé Slovinci, ampak Vendi, i da slovenski kmet slovenskih razsodb ne umeje.

* Uže se je zgodilo. — Dopis je došel v Trst stoprv 11. t. m.

Tudi so se slovenski poslanci obrnoli do eksekutivnega desničnega odbora z nujno prošnjo, naj energično podpira njihove narodne zahteve; naj se izda jezikovni zakon za urade in sodnije. Zato bode profesor Kvičala v šolskem odseku stavljal predlog: 1. naj se ustanovi v Ljubljani popolna slovenska gimnazija; 2. naj se uvede na sedanjih gimnazijah v Novem mestu in Kranji, in na učiteljskih v Mariboru in Ljubljani slovenski učni jezik; 3. naj se napravijo na gimnazijah v Celji, Mariboru, Gorici, i na realki v Ljubljani slovenske paralelke za štiri spodnja leta.

12. t. m. je bil na Dunaji *skupen ministerski svet*, v katerem je bil govor o *estaji in položji na jugu*. Vojni minister je razjasnil položje ter omenil, da od delegacij dovoljenih 8 milijonov ne bo zadostovalo, ker bo treba mnogo vojakov v nevzmirljenih deželah pridržati i nekoliko trdnjav zidati. Zato se k malu skliče delegaciji, da dovolite potrebno svoto, ki bo znašala 10 do 12 milijonov.

10. t. m. je finančni minister v državnem zboru predlagal, naj se pokrije primanjkljaj za leto 1882, ki znaša 33.785.677 gold. s tem, da se izda papirnata renta.

Za avstrijskega poslanca v Peterburgu je imenovan grof *Wolkenstein-Trostburg*.

V *Krivošjih* je *estaja zadušena*. Oficijalni telegram poroča o tem tako le: 9. t. m. so vojaki 47. divizije od Ledenice, Grebna, Ublij in Vratla mej trdim bojevanjem i zelo težavno hojo, upornike pred sabo podeč, posedli Grkovac, Beli vrh, Napodo in Cirkvice. Vojaki 44. divizije so ob enakem času iz Zubca čez Golisavac i na obeh straneh Orien-planine skoz snežne zamete prodrli proti Vratlu in Cirkvicam, kamor je došel en oddelek na večer, drugi oddelek pa je prenočil na Belej gredi.

Od teh kolon je zadela severna, 1 bataljon polka št. 16 pod platinio Pazovo na 400 vstašev, katere je po srditem boji vrgla, pri tem je padel poveljnik major baron Rukavina. 10. marca so zasedle kolone 47. divizije Pečino goro, Han in Zagvozdek, kolone 44 pa so se zbrale pri Cirkvicah. Vstaši, zbrani na vseh krajih v večih ali manjših tropah, umaknoli se povsod proti Mačjej planini, kder so, naslonjeni na črnogorsko mejo, iz daljave streljali.

Kolona majorja Kürsinger, ki je imela dva topa, dospela je popoldne pod trdnjavo Dragalj, katero je z dinamitom razrušila. Tudi tukaj so iz hiš na vojske streljali. Zvečer so dospeli vojaki nad Pečino goro in Grkovac pri Hanu; na Zagvozdek in k Cirkvicam. Prebivalci so zapustili vse kraje, več hiš požgali in Cirkvice in Dragalj porušili. Vstašev je bilo od 900 do 1000, imeli so veliko mrtvih in ranjenih, a njih število se ne more določiti, ker so mrtve in ranjene odnesli. Pod Pazovo so vojaki opazili 10 mrtvih in 25 ranjenih. Naša vojska ima le 25 mrtvih in ranjenih. Vojkovodja Jovanović je vojni načrt izvrstno napravil in izvršil, poveljniki posameznih kolon so svoje naloge dobro izvršili, in vojaki, ki so morali po snegu in ledu 6000 čevljev visoke strme gore prekoračiti, bojevali so se hrabro.

Zadnji boj v Krivošji je bil 11. t. m. Vstaši so napali lovski bataljon na Zagvozdku, a bili so odbiti ter pustili 50 mrtvih na bojišči. Lovci so izgubili 1 častnika in 2 moža, 2 pa sta bila ranjena.

Pristavljamo še, da so se vojaki našega regimenta *Weber* pri zadnjih bitkah posebno odlikovali.

Cesar je generalu Jovanoviću za to sijajno zmago izrekel svojo zahvalo, ter mu ukazal, naj to zahvalo izreče tudi vodnikom in vojakom.

Krivošja do zdaj še nobena vojska ni vzela, nad 100.000 turškim vojakom se je utrnila živjenja luč v njegovih gorah i soteskah; tudi naša vojska v letu 1869 ni mogla nič opraviti, zdaj pa je vpokojeno bilo s tako majhno izgubo!

Tudi v Hcegovini vstaja pojema, vstaši se umikajo povsod proti črnogorskeji meji.

V *Zagrebu* se je 14. t. m. odprl deželni zbor. Kraljevo pismo velevali naj zbor iz-

voli 4 ude v regnikelarno deputacijo, ki se bodi imeli dogovoriti z dotično ogrsko deputacijo in zastopniki mesta Reke o rešitvi reškega prava. Rešitev tega prava bo pač težka.

Vnanje države.

Papež Leon XIII je 13. t. m. sprejel pruskega izvenrednega poslanca pl. *Schlözerja* ter se pri tej priliki izjavil, da bi mir s cerkvijo bil uže davno sklenen, ako bi to bilo le od njega odvisno. Časniki te besede različno tolmačijo.

Vsi slovanski časniki povdarjajo polit. pomen *povzdignjenja Srbije v kraljestvo*. Krepki srbski narod, kateri je po slavnej minulosti toliko vekov ječal pod jarmom Turčinov, dobil je zdaj zopet častno mesto in veljavo mej evropskimi narodi in je postal *najimenitnejši* mej južno-slovanskimi plemeni; naj mu zasije krasna bodočnost! Avstrijski cesar je bil prvi, ki je novemu kralju *Milanu* čestitko poslal. Gotovo nam ostane Srbija — dobra in zvesta sosed.

Srbsko kraljestvo so priznale uže vse evropske vlasti in tako tudi Črna gora in Bolgarija.

Srbska skupščina je sprejela avstrijsko-srbsko brodarstveno pogodbo.

Črnogorska vlada je na črnogorsko zemljo pristopivše Krivošjane odpravila od meje ter jih naselila v belopavliškem okrožji.

Obletnica umora *ruskega cara Aleksandra II* 13. marca se je na Ruskem obhajala s tem, da so se po vseh cerkvah brale črne maše, časniki so ta dan prišli na svitlo s črnim robom, mej ljudstvom je vladala tiha žalost.

Rusija k malu izroči Kitajcem ozemlje Kuldžo; mnogo tamošnjih prebivalcev se valed tega preseli na rusko zemljo, ker nečejo biti podaniki kitajskeji vladi.

V *italijanskem parlamentu* je izjavil poslanec *Aurelio Saffi*, da republikanski poslanci ne bodo več kralju zvestobe prisegali.

Pruski državni zbor je sprejel vladin predlog ter za poslanca pri papežu v proračun postavil 90.000 mark. Deset let pretrgana zveza mej protestantovsko prusko vlado in glavarjem katoliške cerkve se torej skoraj gotovo zopet ponovi, kar bi zatiranju katoličanov na Nemškem konec storilo. Bizmark o tej zadevi sam svojo zmoto in krivico spoznava.

Mac Leon, ki je ustrelil na angleško kraljico, zatožen je veleizdaje ter pride pred porotnike.

V Ameriki v državi *Costarica* je bil strašen potres; razrušil je mesta Alajuela, Sanramon, Grecia Heridis. Več tisoč ljudi je pobitih, oni, ki so smrti ušli, stanujejo pod milim nebom.

DOMAČE STVARI.

Delaleškega podpornega društva pisarna je zdaj na *Corla Stadion št. II v I. nadstr.*

Potrjen zakon. Cesar je z najvišjim sklepom od 2. t. m. potrdil v tržaškem deželnem zboru skleneni zakon, zastran varstva divjačine.

Veselo upanje. Minoli teden je bil v Miramaru cesarski višji hišnik knez Hohenlohe, in počil je veseli glas, da namerjava po velikej noči cesarjevič *Rudolf* z svojo soprogo *Stefanijo* v omenjenem divnem gradu nekoliko časa prebiti. Želno pričakujemo visokih gostov na slovenskeji zemlji.

Volilcev je Trst do sedaj v 4 razredih imel preko 7100. Ko dobé, kar je zdaj gotovo, volilno pravico tudi meščani, kateri plačujejo po 5 gl. davka, pomnoži se število volilcev za 450.

Tržaški občinski davki so znašali v letu 1881: Surovi dohodki 1.995.334 gl. 45%, kr. in sicer: od vpeljanega vina 521.151 gl. 09 kr., od piva 293.497 gl. 21 kr., od izvoženega vina 698.392 gl. 40 kr., od izvoženega spirita 150.135 gl. 35 kr., od mesa 332.163 gl. 40%, kr. — V letu 1880 je bilo dohodkov več za 71.461 gl. 37%, kr. V proračun se je postavilo 1.780.000 gl. — To ni veselo znamenje, ker kaže, da Trst v resnici propada.

Tržaška razstava. Nekdaj je bilo maslo iz slovenskih dežel v tržaški trgovini zelo čislano ter se je prav dobro prodajalo v jutrove dežele, potem pa je zgubilo skoraj ves

kredit zato, ker so ga tržaški trgovci prekuhaval i z raznimi družimi rečmi mešali. Ta kredit se more naše maslo in sploh sirarstvo na tržaškeji razstavi zopet pridobiti.

Prav dobro je tedaj ukrenolo poljedelsko ministerstvo, da se je prizadevalo za to, da bodo na tržaškeji razstavi zastopani tudi mlekarški pridelki iz vse naše države. V odbor za ta del rastave so poklicani ti le gospodje: Profesor dr. *Ignacij Moser*, voditelj kmetijsko-kemiške poskuševalnice na Dunaji (v živino-zdravnišnici); *Oton grof Dürkheim* v Hagenbergu na zgornjem Avstrijskem; *Ferdinand Kaltenecker*, cesarski svetovalec in dosluženi profesor v Briksnu na Tirolskem. Prvi je od boru načelnik, zato naj se nanj obrne, kder misli razstaviti mlečin pridelkov.

Število razstavnikov pri našej razstavi bo znašalo preko 2000. Tako nam je te dni nek odbornik povedal. Natančno število pa še ni znano, ker še niso vse trgovinske zbornice poročile poslane. *Tržačanov* se je oglasilo blizu 280, gotovo mnogo, ako se na tukajšne razmere ozir jemlje. Iz *Prage* pošlje blaga 78 razstavnikov. Stavljeno *poslopj* s čudno hitrostjo napreduje, in vsak dan se vidi v sprehajališčih pri sv. Andreju mnogo radovednega občinstva, katero se za stavbe zanima.

Zadnji četrtek so bila dela pri zasipanju morja končana. Dotičnim delalcem se je napravila veselica.

Premeščanje. G. okrajni komisar pl. *Fabris*, pri okrajnem glavarstvu v Pazinu, premeščen je na Volosko na mesto okrajnega komisarja g. *J. Karabaića*, ki je uže v drugo otšel na službovanje k c. k. avstrijskemu poslanstvu v Črnogoro v Cetinje.

Lep izgled. V Trstu se ne zgodi redkoma, da se na borzi ali na ulicah tako imenovani *omikani* gospodje s pestmi ali palicami napadajo. Nek »galanten« zdravnik je bil uže 5-6 pretepen. Zadnjo soboto pa je bil ravs in kavs z batinami in zausničami mej slavožreem urednikom lista »Cittadino« in nekim mladim doktorjem, katerega očeta je prvi razlalil. Lep izgled je to preprostemu ljudstvu, vzlasti kmetiskim fantom!

Lloyd je v začetku tega meseca vpeljal novo vožnjo s parobrodi mej Reko, Zadrom in Splitom.

Število srednješolcev na Primorskem. Letos je v Trstu na državnej gimnaziji 326, na mestnej italijanskeji pa 374 učencev, v Gorici 362, v Kopru 170 in v Pazinu 120, tedaj skupj: 1352. Državno realko v Trstu obiskuje 234, mestno pa 345 učencev, goriško 158, piransko 75 in puljsko tudi 75, skupaj tedaj 837 učencev. Toraj je vseh srednješolcev na Primorskem: 2239.

Ustanova „Nadvojvodinja Gisela“ v Trstu je razpisana. Iz njenih obrestih dobivajo podporo ubogi *trgovinski* pomočniki, ali njih vdove in otroci. Prošnje s potrebnimi sprčili se imajo do 3. aprila trgovinskeji zbornici poslati.

Svarilo. Zopet svarimo naše ljudi, posebno tiste, ki dohajajo z dežele, pred tržaškimi goljufi, kateri po ulicah ponujajo v zaenno »zlate«, ki pa so le — *igralne marke*. Tudi *ponarejen* denar se včasih dobi!

Vabilo. C. k. ženijsko vodstvo v Kotoru vabi *sidarske, rudarske, mizarne, kolarske in ključarske* mojstre, naj se oglašé, ako so voljni z svojimi pomočniki prevzeti dela pri stavbi trdnjav v južnej Dalmaciji. Naj nazna nijo tudi število delalcev in pogoje. Morajo biti pripravljeni, koj odrinoti, ko dobé ukaz. V tej zadevi naj se obrnejo vsaj o 5 dneh na tržaški magistrat, odtelcek 4.

Zastran varstva gozdov na Primorskem prinaša deželni zakonik in ukaznik od 11. t. m. namestništveni razglas, o katerem prilično več omenimo, kakor tudi v uže poprej omenjenem zakonu o pogozdovanju Krasa v tržaškeji okolici.

Zemljiški kreditni zaved za Istro v Poreču izposodil je minolega leta 149 prošnjikom 195.800 goldinarjev; 48 prošenj se je odbilo. Bilanca kaže 1003 gold. čistega dohodka, kateri se je vložil v rezervni zalog.

Lucila Podgornik-Tolomel, soproga urednika »Soče«, sinoči je zopet napravila koncert v tržaškem »Schillervereinu« vse je hvallilo izvrstno umetnico na klavirji. Sodevall so gospica *Ema Bagnalasta* in gospoda *Heller* in *Windspach*.

Gojenci tržaške kadetne šole napravijo danes veselico v redutnej dvorani »Politeame Rossatti«.

Narodnost v Avstriji po zadnjem ljudskem štetju. Ljudsko štetje od 31. decembra 1880 je tudi gledé narodnosti dovršeno. Po tem štetju je v Ciziltaviji 21,794.331

prebivalcev, zapislo je nemški občevalni jezik 8.008.864 (proti 7.408.900 v letu 1869) češki in slovaški občevalni jezik 5.180.908 (proti 4.718.800), poljski jezik 3.238.534 (proti 2.443.500), rusinski jezik 2.792.667 (proti 2.584.600), slovenski jezik 1.140.304 (proti 1.196.300), srbsko-hrvatski jezik 568.615 (proti 522.500), italijanski jezik 668.632 (proti 587.500), rumunski jezik 190.799 (proti 177.900), madjarski jezik 9837 (proti 17.700).

Zelo čudni so podatki v posameznih deželah, na Češkem, Moravskem in Sileziji so Čehi in Poljaki v zadnjih letih prevladali Nemce; vse drugače pa je z Slovenci; na Kranjskem se razmera ni zdatno promenila, na Koroškem je razmera Slovincem celo ugodniša, če tudi se je tam strašno ponemčevalo, na Štajerskem pa so Nemci za 4%, prevladali. Na Gorškem se razmera proti Italijanom tudi ni promenila; Trst in Istra pa sta hudo zadeta. V Trstu je sicer nemški element padel od 8%, na 4%, a slovenski od 51%, na 22%. V letu 1869 je bilo v Trstu le ena tretjina Italijanov, zdaj jih je pa po mestnem popisu dve tretjini. Da je to gola laž, to ve vsak, kdor tržaške razmere pozna. Tržaški magistrat je nad polovico Slovincem 31. decembra 1880 spreobrnil v Italijane; enako so delali zapisovalci v Istri, posebno mej Hrvti. Mnogo Slovincem so od ene strani pojeli Nemci; od druge pa Italijani, tedaj ima ta statistika le to znanstveno vrednost, da se iz nje lahko posname, da se Slovani v Avstriji primerno bolj množijo, nego drugi narodi. V Dalmaciji, kder se je zadnja leta z Slovani pravičnise ravnalo pridobili so 5%, katere so Italijani zgubili. Da se je z Slovani na Primorskem enako ravnalo, pokazala bi se bila popolnoma nasprotna razmera.

Molitvene knjižice. Otroci tržaške okolice hrepené po takih knjižicah. To je gotovo dobro znamenje; ko bodo čitali take knjižice, bodo sčasoma čitali tudi še kaj drugega v svojem jeziku. Naj jim strežejo bolj premožni v tem; mnogi roditelji jim ne morejo pomagati zaradi siromaštva; sicer pa tudi ne vedó, kam bi se obračali, da bi take knjižice ceno dobivali. Časnik »Edinost« je sicer v šte. 9. povedal, da se lahko kupujejo zdaj tudi v Trstu, pa po čim se prodajajo? Za vsako takih knjižic, za katero se plačuje v Ljubljani 30 ali 24 kr., tirjajo lahoni tukaj 50 kr.!! Če pa knjigarji v Ljubljani (Glontini, Ničnan i dr.) imajo svoj dobiček, ali tukajšnji ne morejo biti zadovoljni z enakim dobičkom. *)

Častno občanstvo. Bovška občina je v seji 12. t. m. izvolila namestniškega svetovaleca in okrajnega glavarja v Tolminu, g. Aleksandra Šemerla soglasno za častnega občana zaradi zaslug, katere si je pridobil za občino.

Kmetijska čitalnica v Brancu se je 26. februarja osnovala. Za predsednika je bil soglasno izvoljen vrli možak Ivan Pegan, v odbor pa Anton Kodre, Leopold Sorta, Anton Žvokelj, Alojzij Sorta in Fran Vidriha, namestnika Fran Kodre in g. gospod vikar Janez Fabiani. Društvo ima 37 udov, samih domačinov, kateri so za narodno stvar zelo vneti.

Avstrijsko podporno društvo za bolne duhovnike je prelozilo svoj sedež iz Merana na Tirolskem v Gorico. Tukaj si hoče kupiti primerno hišo, pa tudi dosedanje bolnišnico v Meranu pridržati. Novi društveni odbor je sestavljen iz veljavnih duhovnih in svetnih gospodov v Gorici, načelnik mu je prošt in državni poslanec Dr. Valussi. Število društvenikov znaša 2212, in premoženja ima društvo 79.000 gold. v državnih papirjih, in 493 gold. v gotovini.

Gosp. vitezu Schneidu, vrlemu državnemu poslancu, povrnolo se je zdravje skoraj popolnoma. Bog ga ohrani!

Zdravnik Pavel Varau, vrli narodnjak, ki je nedavno v Mokronovem na Dolenjskem umrl, zapustil je 12.000 gold. v obli-gacijah za dijaške ustanove, 3 za gimnazijalce, 3 za realce in 1 za medicince na Dunaji.

† **Lovro Kušan,** učitelj v Slavini, jako priljubljen mož, umrl je 11. t. m. po kratkeji pljučnej bolezni. Naj v miru počiva!

Za »Narodni dom« je darovalo ljubljansko telovadno društvo »Sokol« 400 gold. v gotovini in več slovenskih čitalnic in bralnih društev se je uže obvezalo, da napravi letos i prihodnje leto nekoliko veselice na korist »Narodnemu domu«. Prav tako; vse slovensko ljudstvo iz vseh slovenskih dežel naj podpira lepi namen, da bo »Narodni dom« res v pravem pomenu »narodni dom«, kateri je postavil narod sebi.

*) Če tukajšnji knjigarji prevelik dobiček zahtevajo, priporočamo katoliško bukvarno v Ljubljani. Uredn.

Novo volitve v ljubljanski mestni svet bodo 11. aprila za tretji, 12. za drugi, in 13. za prvi razred. Trdno se nadejamo, da ta volitev določi narodnjakom večino za vse čase.

Mnogo slovenskih občin iz raznih krajev je zopet poslalo državnemu zboru prošnje za slovenske srednje šole, za ustanovitev slovenske pravne akademije v Ljubljani in za premeščenje višje deželne sodnje iz Gradca v Ljubljano. S Primorskega tacih prošenj zelo pogrešamo. Zupanstva, zdramite se!

Zaupnico poslancu g. dr. Vošnjaku je poslalo nad 100 tržanov iz Mozirja in Rečice za krepko njegovo postopanje v državnem zboru.

Potres v Zagrebu je bil precej močnejši zopet 13. t. m. zjutraj, vendar ni bilo škode.

Goriški gospodarski list je v 2. številki prinesel te le sestavke: 1. Popis nekaterih žlahtniških sadnih sort. — 2. Hlevi naše domače živine. — 3. Kmetijstvu velekoristni predlogi. — 4. O čiščenju vina. — 5. O delovanju kmetijske šole. — 6. Ali so bili naši starodavni vinorejci pošteni?

»Hrvatska Vila« je v drugej številki zopet prinesla mnogo izvrstnih člankov in slik. Med slikami je poloba pokojnega tržaškega škofa J. Dobrile tako dobro zaleta, da boljše ne more biti, tuli Trst je prav dobro naslikan. Krasna je tudi priloga »Hristovo krstjenje«. Sploh moramo priznavati, da je »Hrvatska Vila« resnično izvrstna, le nekaj bi radi opomnili mi »edinstveni Hrvati« a ker vemo, da bi nič ne koristilo, zato molčimo.

Razne vesti.

Solnce mrkne letos 17. maja popolnoma, videlo se bo tudi pri nas. Mrak bo trajal od 5—10. ure zjutraj, tedaj polnih pet ur. Najbolj bo zakrilo solnce ob 8. uri zjutraj.

Na Ogrskem stanuje, po zadnjem štetju ljudstva po narodnosti: 1. Magjarov 6.165.000; 2. Nemcev 1.798.000; 3. Slovakov 1.790.000; 4. Rumunov 2.323.000; 5. Srbov 6.050.000; 6. Rusinov 342.000; 7. Drugih 203.000; 8. Otrok, ki še ne znajo govoriti 493.000. Skupaj: 13.728.000 ljudi. Onče pa se sodi, da Madjarov po krvi ni nad 5 milijonov. Drugi so prisiljeni Madjari in odpadniki. Nasilstvo je tako, da Nemci, Slovaki, Rumuni in Srbi ne smejo imeti niti ene srednje šole v svojem jeziku.

Prebivalstvo v nemškem cesarstvu je po šteti 1. decembra 1881 45.234.061, moškega spola 22.185.433, in ženskega 23.048.628. V primeri z letom 1875 se je prebivalstvo pomnožilo za 2.506.689. Prusija ima 27.279.111 duš (proti 25.742.404 v letu 1875), Bavarsko 5.234.773 (proti 5.023.423), Saksosko 2.972.801 (proti 2.761.586), Württemberško 1.971.118 (proti 1.881.505), Badensko 1.570.254 (proti 1.507.156).

Izseljevanje iz Angleškega in Irakega raste od leta do leta. V letu 1881 se je izselilo 400.000 oseb, največ v severne ameriške države, potem v Kanado in druge britanske naselbine. Za to leto pa delajo razna obrtniška, poljedelska in delalska društva priprave, po katerih se sme sklepati na še obilniše izselitev. V ameriške severne države se je v letu 1881 preselilo 440.000 oseb, med temi 125.000 Nemcev.

Brzojavne poteze so se v zadnjih letih silno raztegnole. Konec leta 1881 je znašala njihova dolgost na vsej zemlji 1.800.000 kilometrov, drat take dolgotosti bi se lahko 45 krat okrog zemlje ovil. Z dratovi je najbolj omrežena Belgija, potem Švicarsko, Angleško, Nemško in Francosko.

Eskurial, kraljeva palača blizu Madrida, velik je spomenik španskega razkošja in umetnosti. Velikanska ta palača ima 8 stolpov, 16 dvorov, 3000 oken, 1300 vrat, 13 samostanov, v katerih je v prejšnjih časih bivalo okoli 200 menihov, 90 vodometov, 350 kvadratnih metrov fresko-slikarije. Eskurial je sezidal kralj Filip drugi na čast sv. Lorencu v podobi ogromnega rosta, ker legenda o sv. Lorencu pripoveduje, da je kakor mučenik na roštu vzdahol svojo dušo. V glavnej cerkvi Eskuriala se nahaja glasoviti umotvor Benvenuto Cellinija, namreč zvečljar, izdelan iz belega marmornja na rudeč marmorjevem razpeli. Kujižica v Eskurialu ima 130.000 zvezkov, med temi okoli 4000 arapskih rokopisov.

Prvi živi zrakoplavci. Vožnja po zraku je v današnjih časih, če tudi nevarna, vendar uže zelo navadna. Sploh se misli, da so bili prvi živi zrakoplavci — ljudje. Temu pa ni tako, ampak bile so živali, in sicer ena ova, en petelin in ena raca. Vzdignoli so se v zrak 19. septembra 1783 ob 1. popoldne v Verselju in prišli po 10 minutah na zemljo v gozdu eno uro od Verselja. Vrv, na kateri je bil privezan koš, zaplela se je v vejah in pretrgala, koš pa na zemljo padel, živalim se ni zgodilo nič, le ova je petelina malo pohodila. Prvi je bil na mestu Pilotre des Rossiers, ki je živalim koš odprl, in ta mož je bil prvi zrakoplavac. O prvej živalskej vožnji po zraku se je v Parizu mnogo dni govorilo.

Povrže vseh morji znaša okoli 350 milijonov kvadratnih kilometrov, 1 kvadratni kilometer = 1 milijon kvadratnih metrov. Če vzamemo sredno globoko morja z 100 metrov, dobimo 35.000 milijonov kubičnih metrov morske vode; ker ima kubični meter 32 kubičnih čevljev, tedaj je nekoliko nad en trilijon (1.000.000.000.000.000) kubičnih čevljev vode.

Morje ima v srednjem meri 2 1/2, odstotka soli. Ta trilijon kubičnih čevljev vode ima tedaj 25.000 bilijonov (25.000.000.000.000) kubičnih čevljev soli. Kubični čevljev soli ima okoli 100 funtov, tedaj vaga vsa sol 25.000 bilijonov centov. Da bi se ta sol iz Ljubljane v Trst prepeljala, morali bi vsi železniški vozovi, kolikor jih je na svetu, in teh je 1.500.000 sedemnajst milijard (17.000.000.000) voženj opraviti. Ako računimo na dan eno tako vožnjo, prepeljala bi se vsa sol v 46.600.000 letih.

Bog vlada in vlada v Washingtonu še živi. O tem izreku, ki je bil pri žalovanju za zadnjim načelnikom zjedinjenih ameriških držav na mnogih krajih napisan, piše baltimorski dopisnik: V 15. dan aprila 1865 zbralo se je v Novem Jorku pred borsko okoli 30.000 ljudi, da bi so svoj gnjus javno pokazali o umoru načelnika Abrahama Lincolna. Ta množica je bila strašno razjarjena. V ulici zraven borse sta ležala dva umirajoča človeka, ker sta umor odobraval; bliskali so se noži in revolverji, da usmiré vsacega, kdor bi moritev odobraval; ljudstvo je priselalo, da umori vsacega, kdor bi tajil, da Lincoln ni narodni mučenik. V sredi zbrane množice so postavili vešala, in ko se je to zgodilo, zaklical je nek mož: »K. Worldul« in tisoč glasov je ponovilo te besedi. In kakor bi trenol, obrnola se je množica proti hiši časnika, ki je Lincoln grajal, da jo razsaje in urednike umori. Policijski stražniki so se bali množico ustavljati, ker so vedeli, da jih zmečka, a ustavil jo je en sam mož. Na prvi klic: k. Worldul stopil je iz borse na sredo ulice ter na ves glas zaklical: »Nov telegram iz Washingtona!« Množica se ustavi, vse utihne, mož pa je na ves glas tako le govoril: Fellow citizens! Clouds and darkness are round about Him! His pavilion is dark waters and thick clouds of the skies! Justice and judgement are the establishment of His throne! Mercy and truth shall go before His face! Fellow citizens! God reigns and the Government at Washington still lives! (Semeščani! Oblaki in tema ga krijo! Njegova hiša so temne vode in debeli oblaki na nebu! Na skali pravice in modrosti stoji njegov prestol! Milosrčnost in resnica razsvetljuje njegovo obličje! Semeščani! Bog vlada — in vlada v Washingtonu še živi!) Ako bi bil kateri generala Granta zmagoznih polkov nastavl bodala, uničilo bi ga bilo razjarjeno ljudstvo, temu možu nasproti pa, ki je v tacej nevarnosti mislil na Boga in srečo svojega naroda, pobesilo je ljudstvo orožje. Kdo je ta mož? vprašali so. — General Garfield! Glasilo se je od vrste do vrste. In ta mož je postal načelnik severnih ameriških držav ter prav tako umrl, kakor Lincoln, katerega spomina ni hotel osramotiti z surovo silo.

Listnica opravištv. Nekateri naročniki okoli Divače nam pišejo, da »Edinost« 2—3 dni prepozno dobivajo. Izvedeli smo, da je urok na tem, ker se je paket, namenjen c. k. pošti v Divači poslal v Podgrad. Obrnoli smo se do sl. poštne uradnje v Trstu in v Divači, in upamo, da se napaka odpravi. Ako ne, naj se nam blagovoljno urno naznani. Kdor kedaj lista ne dobi, naj ga hitro reklamira v odprtem pismu, ki je poštnine prosto.

Dražbe.

V Voloski hiša in posestvo Ivana Ivančič iz Kuž, cenjeni 1329 gl., 29. marca. — V Tolminu zemljišče Josipa Lazar iz Sedul, cenjeno 1300 gl., 20. marca, 20. aprila, 20. maja. — V Trstu kampanja bratov Chiesia v Škorklji cenjena 13500 gl., 13. aprila, 13. maja. — V Sezani posestvo Matije Kovac iz Vavre, cenjeno 846 gl., 22. marca, 21. aprila, 19. maja. — V Trzinu (Monfalcone) četrta hiša Hugona Hell iz Trsta, cenjena 2177 gl., 13. aprila, 13. maja. — V Bujah zemljišče bratov Lazarič iz Završja, cenjeno 313 gl., 24. marca, 22. aprila, 23. maja. — V Gorici posestvo Katarine Kebat, cenjeno 13.344 gl., 11. maja, 11. junija, 17. julija. — V Bujah zemljišče Petra Miani iz Završja, cenjeno 261 gl., 27. marca, 27. aprila, 27. maja. — V Trstu posestvo Vekoslava Pavšier v Carboli, cenjeno 8433 gl., 24. marca, 24. aprila, 23. maja. — V Pazinu zemljišče Matije Jab od sv. Petra, cenjeno 1530 gl., 18. aprila, 19. maja. — V Bujah hiša in zemljišče Antona Basiako, cenjeni 1073 gl., 27. marca, 27. aprila, 30. maja. — V Trstu posestvo Pavla Kralj iz Trebič, cenjeno 693 gl., 15. aprila. — V Trstu hiša Ivana Milovčič v ulici Giustini, cenjena 74.516 gl., 13. aprila, 12. maja, 16. junija. — V Bujah zemljišče Antona Zerman iz Novigrada (Cittanova), cenjeno 2946 gl., 29. marca, 1. maja, 1. junija. — V Kopru pohištvo in zemljišče Josipa Vatrovč iz Kasara, cenjeni 1830 gl., 13. aprila, 13. maja. — V Trstu posestvo Josipa Danielis v Carboli, cenjeno 6000 gl., 14. aprila, 12. maja, 10. junija. — V Gorici posestvo Ivana Marušič pri sv. Andrašu, 13. marca, 24. aprila, 25. maja. — V Bujah posestvo Marije Markovič, cenjeno 3297 gl., 13. aprila. — Vse dražbe so od 9. do 12. ure.

Tržno poročilo.

Zadnji teden je bila kupčija zelo mlahova. Cene kavi so ostale nepremene.

Kava — bolje vrste še ni nič ni došlo, zato se tudi cene še vedno dobro drže.

Sladkor — malo prašanja.

Olje — živo prašanje po njem, zato so cene trdne. Anci gl. 65—70., St. Angelo gl. 60—65., Leccer I. gl. 44—45., Leccer II. gl. 40—45.

Riž — italijanski gl. 16—22., Rangoon gl. 12 1/2—14.

Sadje — brez spremembe, le pomaranče i limone so malo poskočile i stanejo danes I. vrste gl. 5 1/2—6.

Petrolje — stane danes gl. 9.75 do 10., a trgovci ga drže, ker se nadejajo, da mu cene poskočijo.

Polenovke — jako tražne — ali prav malo jih je na skladišču. Cene so: gl. 34—38.

S žitom zdaj ni trgovine.

Dunajska borska

dne 16. marca.

Enotni drž. dolg v bankovcih	74	gl.	70	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	75	•	60	•
Zlata renta	93	•	50	•
1861 državni zajem	128	•	75	•
Delnice narodne banke	319	•	—	•
Kreditne delnice	339	•	25	•
London 10 lir sterlin	120	•	65	•
Napoleon	9	•	53 1/2	•
C. kr. cekini	5	•	64	•
100 državnih mark	58	•	85	•

Išče se

slovensčine zmožen učencec, oziroma nekoliko izučen deček, za prodajalnice specerijskega blaga. — Kje, in pod kakšnimi pogoji, — pove opravištvu »Edinosti«, via Zonta št. 5, I. nadstropje. 3—4

V Storjah zraven cesarske ceste eno uro oddaljeno od Sežane proti Senožeču je na prodaj

HIŠA

z 4 sobami, 1 kletjo, 2 hlevovima, dvoriščem, vodnjakom, vrtom s trtami, v katerem se do 6 hektolitrov terana pridelaja; v tej hiši je uže mnogo let gostilna. Kdor jo želi kupiti, naj se oglasi pismeno pod »A. K. St. I.« poste restante v Sežani; ustneno pa pri gospodu Antonu Kranjc v Storjah. 3—3

A. G. Casalotti, Piazza S. Giovanni N. 4 se poštati, sl. občinstvu naznaniti, da je od 20. dec. odprl veliko zalogo žepnih in drugih ur; pri njemu se izvršujejo vse poprave solidno in po najnižji ceni. (30—16)

(91-92) (21-16) **Knjižnica** pri 25 odstotkov cene izdaje se preseli v Via Madonna N. 8. Prezajmo vsako knjižnico

INISSA VLSNO

L. Smolars

piazza Dogana 5, in: via S. Antonio 1. Ima v svojej bogatej znanjej zalogi vsake vrste papir in potrebščine za pisavo in risanje, veče knjige vsake baže, izdelava trgovske in druge knjige z lepimi črtami. Nadalje ima v svojej zalogi zbirko slik oljnatega tiska, okviro, po naj nižje ceni. 6—3

Zlatar

JANEZ RISEGARI

Via S. Sebastiano N. 4, I. nadstrop. zraven šlacune z manufakturi blagom Fratelli Tavolatto, (26-16) prevzame vsako delo v zlatu, srebru in juvelah, kakor tudi popravilo take robe po niski ceni. Naročila se oskrbe tudi v druge kraje natančno.

Obéne znana zaloga čevljarskega blaga in usnja

EDUARD-A RENZEL

via S. Antonio nuovo tik. gosp. Marini & C. obstoječa že nad 30 let naznanja sl. občinstvu, da ima vedno, veliko število izdelkov vsake vrste za gospode in gospe. Dobroto in izvrstno blago garantirajo neštevili kupci, ktere si je pridol zadnja leta. Naročila na mero, in tudi poprave se izvršujejo v kratkem času. (30-16)

Riccardo Dinelli

via Canale N. 7.

Zaloga vsake vrste podob iz mavca in drugih izdelkov iz mramorja in alabastra. Tovarna kleja iz mavca za prilepljenje, prodaja na drobno in veliko. (30-13)

Smolnjakova voda

kemikarja in lekarja

ORESTA BALDO

presega gotovo vsako drugo zdravilo pri slabosti in boleznih pri jetiki i naduhi in sploh pri boleznih dihal in čistil. Razen tega se ta voda posebno priporoča kakor gotovo sredstvo za razkuženje in obvarovanje epidemičnih bolezni.

Ta smolnjakova voda naj se zahteva s podpisom pripravitelja.

Steklenica velja 60 kr.

Glavna zaloga: lekarna Rondolini Riborgo 13. Prodaja se v vseh tržaških lekarnah, drugih cv-striljakih in inostranskih.

Proti poštnemu povzetju se pošilja vsem gospodom lekarničarjem kamer koli brez odloga po odbitih odstotkih. 12—12

Cvet zoper trganje,

po dr. Maliču.

je odlično najboljšo zdravilo zoper protin in revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živih, otekline, otrpele ude in kite itd., malo časa še se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahleval naj se samo »cvetu zoper trganje po dr. Maliču« z zraven stoječim znamenjem; 1 steklenica 50 kr., pravega prodaje in razpošilja samo lekarna pri »samorogu« J. pl. Trnkocija na mestnem trgu št. 4 v Ljubljani. (10—6)

